

Louna-kirjastojen seutukirjastoseselvitys

Noora Oluikpe

noora.oluikpe@tammela.fi

9.12.2021

Louna-KIRJASTOT

Louna-kirjastoista seutukirjasto?

”Forssan seudun kuntien hallinnossa puhalsivat muutosten tuulet kaksi vuotta sitten, syksyllä 2019, jolloin elokuisen tulevaisuusseminaarin pohdinnat jalostuivat kunnianhimoisiksi seutuyhteistyöhankkeiksi.”

Forssan Lehden pääkirjoitus 27.10.2021

Louna-kirjastoista seutukirjasto?

”Yhteinen seutukirjasto piti oleman yksi kätevimmin toteutettavista hankkeista, sillä seudun kirjastoilla on ollut pitkään – nyt jo 35 vuotta – keskinäistä yhteistoimintaa.”

Forssan Lehden pääkirjoitus 27.10.2021

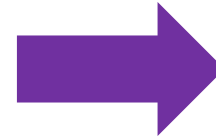
Seutukirjasto: Louna-kirjastojen hallinnon yhdistäminen kuntien yhteisellä sopimuksella

Louna-kirjastojen henkilöstö

(kaupungin/kunnan asukasluku 30.9.2021, toimintakulut/asukas 2020)

Forssa (16 616; 54,10e): 12 (1390)

1 kirjastotoimenjohtaja/palvelualue-esimies,
5 osastonjohtajaa, 4 kirjastovirkailijaa,
1 kirjastovirkailija-kuljettaja, 1 järjestelyapulainen

Yht. 22,4 htv
(32 147, 1435)

Tammela (5 995; 49,80e): 4 (1500)

1 kirjastonjohtaja, 1 kirjastonhoitaja,
1 kirjastovirkailija, 1 kirjastoautonkuljettaja-virkailija

Ypäjä (2 299; 42,40e): 1 (2300)

1 erikoiskirjastovirkailija (esihenkilö: varhaiskasvatusjohtaja-sivistysjohtaja)

Jokioinen (5 053; 73,58e): 4 (1260)

1 kirjastonjohtaja, 1 kirjastonhoitaja,
2 erikoiskirjastovirkailijaa

Humppila (2 184; 59,38e): 1,4 (1560)

1 kirjastonhoitaja, 40 % kulttuurikoordinaattorin
työajasta (esihenkilö: sivistysjohtaja)

Seutukirjaston tavoitteita 1/3

Sopimukseen perustuva yhteistyö ja reilu kustannustenjako (yhteistyön vinoumien korjaaminen). Asiantuntijuuden jakaminen kuntarajojen yli (vs. 'yhdistelmävirat').

Seutukirjaston tavoitteita 2/3

Kirjastopalveluiden hallinnon keventäminen, jolla hillitään kustannusten nousua ja ehkäistään palvelutason romahduksia kunnissa, väestöennuste huomioiden.

Seutukirjaston tavoitteita 3/3

Yhtenäisen asiakasrajapinnan säilyttäminen olemassa olevin resurssein ja alueellisen eriytymisen ehkäiseminen Louna-kirjastojen alueella.

Yhtenäinen asiakasrajapinta 1/2

Yhteistä:

- tietojärjestelmä (Mikromarc)
- verkkokirjasto (Finna)
- kirjastokortti
- käytösäännöt, mm. maksut
- e-aineistot

Yhtenäinen asiakasrajapinta 2/2

- Yhteisessä käytössä oleva aineisto, johon yksi varausjono
- Seudulliset aineistokuljetukset ja asiakkaille ilmainen varaaminen
- Tulossa yhdenmukainen omatoimilaitteisto
- Uusi yhteiskäyttöinen kirjastoauto (Forssa & Tammela)

Tilanne, johon rakenteellisilla muutoksilla vastattaisiin:

Kuntatalouden ja valtion talouden heikentymisestä seurannut resurssien väheneminen, mikä johtaa esim. tilojen, välineistön ja aineistojen vanhentumiseen, uudistumisen haasteisiin sekä henkilöstön ja osaamisen riittämättömyyteen kirjastopalveluiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi.

Syksy 2019 [uusi kirjastolaki 2017]

Kirjastojen johtaminen ja sopimus
yhteistyön tekemisestä?

Seutuneuvoston ehdotuksena
seutukirjaston perustaminen

Kirjastopalveluita seudullisesti -hanke

1.4.2020 – 31.12.2021
(Lisäaikaa 31.8.2022 asti)

**Etelä-Suomen aluehallintoviraston
avustus 44 500 e.**

Kirjastopalveluita seudullisesti -hanke

Millä hallintomallilla ja palvelurakenteella
Louna-kirjastot voisivat jatkossa toteuttaa
kirjastopalveluita seudullisesti?

Kirjastoautopalveluiden (Forssa&Tammela)
yhdistäminen.

Projektiryhmä

Kirjastotoimenjohtaja (Forssa)

Kirjastonjohtajat (Jokioinen, Tammela)

Erikoiskirjastovirkailijat (Humppila, Ypäjä)

Projektityöntekijä (Tammela)

Ohjausryhmä

Kaupunginjohtaja,
varajäsenenä sivistysjohtaja (Forssa)
Kunnanjohtajat
(Humppila, Jokioinen, Tammela, Ypäjä)

Projektiryhmän alkuseelvitys (28.5.2020)

Louna-kirjastoissa on hyvä lähtöasetelma seutukirjastolle, koska yhteistyö on jo edennyt pitkälle ja asiakasrajapinta on yhtenäinen.

Ohjausryhmän toimeksianto

Selvitys vastuukuntamallilla perustettavasta seutukirjastosta (hallinnollisesti kevyt), jolla on seudullinen johtokunta (kuntien mahdollisuus osallistua päätöksentekoon). Selvityksen näkökulmina talous, toiminnallisuus ja asiakasnäkökulma.

Selvitystyötä:

- Aiemmat seutukirjastoseselvitykset
- Henkilöstökysely
- Kuntakohtaisia näkökulmia työpajoissa
- Talouden ja hallinnon asiantuntijoiden työpajat (sivistysjohtajat, talousjohtajat)
- Kustannustenjaon ja talouslukujen alustava hahmotteleminen

Syksy 2020

Henkilöstön tiedotustilaisuus

Päätöksenteon vaihe I:

Valtuustoinfot I & II

Päätöksenteko, vaihe I

- 1) lähteekö kaupunki tai kunta mukaan seutukirjaston sopimusneuvotteluihin ja
- 2) ilmoittautuuko kaupunki tai kunta halukkaaksi toimimaan vastuukuntana.

Kevät 2021

Päätökset (vaihe I) helmikuussa 2021
Sopimusneuvottelijoiden nimeäminen
Sopimusneuvottelut 15.4.-27.5.2021

Neuvottelujen sisältöaikataulu

- 1) To 15.4. Järjestäytyminen, Kustannustenjako
- 2) To 22.4. Johtokunta
- 3) To 29.4. Henkilöstö
- 4) To 6.5. Talous
- 5) Ke 12.5. Tukipalvelut
- 6) To 20.5. Vastuukunta, Asiakasnäkökulma
- 7) To 27.5. Kuntakohtainen tarkastelu

Kustannustenjakoperusteet I/2

Asukaslukuperustainen kustannustenjako:
mm. henkilöstökulut, palveluiden ostot (ei siivous) sekä aine-, tarvike- ja tavaraostot (ei poltto- ja voiteluaineet).

Kustannustenjakoperusteet 2/2

Kirjastokiinteistöistä ja -tiloista syntyvistä kustannuksista kukin kunta vastaa omalta osaltaan täysimääräisesti.

Kirjastoauton ylläpidosta aiheutuvat kustannukset jaetaan palvelua käyttävien kuntien kesken palveluajan suhteessa (reittiaikataulun mukaan).

Seutukirjaston toiminnallisuus 1/3

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016 6§) määrittelee yleisen kirjaston tehtävät, jotka seutukirjasto (vastuukunta) sitoutuu kuntalain (410/2015 8§) määrittelemän vastuun mukaisesti järjestämään kaikissa seutukirjastokunnissa.

Seutukirjaston toiminnallisuus 2/3

Seutukirjaston operatiivinen johto sekä seudullinen johtokunta vastaavat seutukirjaston toiminnasta ja sen kehittamisestä vastuukunnan hallintosäännön mukaisesti, kulloinkin voimassa olevat kirjasto- ja kuntastrategiat huomioiden.

Seutukirjaston toiminnallisuus 3/3

Toiminnan aloitus nykyisin resurssein:
kustannuksina TA2021 bruttomenot
(kirjastopalveluiden kokonaiskustannus n. 2
milj. €), viisi palvelupistettä sekä yksi
kirjastoauto (v. 2022), henkilöstö (22 htv)
siirtyy vanhoina työntekijöinä vastuukunnan
palvelukseen.

Johtokunta

Vastuukunnan ao. lautakunnan alaisena, hallintosäännössä määritellyt vastuut ja tehtävät. Yhtä monta jäsentä kustakin kunnasta (1 varsinainen jäsen ja varajäsen). Esittelijänä seutukirjaston johtaja, jäsenet valtuutettuja, läsnäolo- ja puheoikeus sivistysjohtajilla ja kunnanhallituksen edustajilla.

Henkilöstö

Henkilöstötyöryhmä selvitti henkilöstön siirtoperiaatteet ja niihin liittyvät menettelyt (lainsäädäntö). Henkilöstöä tiedotettiin. Liikkuminen palvelupisteiden välillä pääsääntöisesti vapaaehtoisuuteen perustuen silloin, kun se on toiminnan kannalta perusteltua ja tarkoituksenmukaista.

Talous

Taloustyöryhmä kokoontui.

Kuntien kustannuslaskennan uusi ohjeistus:
hallinnon ja tukipalveluiden lisääntyviä
kuntakohtaisia vyörytyksiä palveluyksiköiden
talousarvioihin, seutukirjastolle vastuukunnan
tekemänä.

Tukipalvelut

Tukipalvelutyöryhmä käsitteli kunkin kunnan tukipalveluita ja niiden kuntakohtaisia resursseja (mm. henkilöstö, ohjelmistot, palvelusopimukset). Seutukirjaston tukipalvelut vastuukunnasta tai ostopalveluna, kustannusten vyörytys seutukirjastolle asukaslukuperustaisesti. (Aura-käsikirja)

Vastuukunta

Forssan ja Tammelan kokoero vaikuttaa seutukirjaston kustannuksiin: Forssan tukipalvelut skaalautuvat seutukirjaston tarpeisiin. Tammelassa rekrytoitava uutta henkilöstöä ja/tai tehtävä uusia ostopalvelusopimuksia. Palkkakustannusten harmonisoinnissa eroja.

Asiakasnäkökulma

Ongelmana seudun kirjastopalveluiden saatavuuden ja laadun alueellinen eriytyminen. Kuntien kirjastopalvelut eivät tällä hetkellä vastaa kaikkia laissa säädettyjä yleisen kirjaston tehtäviä. Strategisen suunnan muuttaminen vaatii rakenteellisia muutoksia.

Kuntakohtainen tarkastelu

Seutukirjasto ei saanut kannatusta neuvottelupöydästä yhtä laajasti kuin aiemmin. Toiveena oli reilu ja yhdenvertainen seudullinen yhteistyö, jossa katse kohdistuu tulevaisuuteen, mutta ilman hallinnollista yhdistymistä. Tavoitteiden uudelleen asettelu.

Louna-kirjastojen yhteistyön vaihtoehtoja:

- hallinnon yhdistäminen (seutukirjasto)
- kirjastopalveluiden lisäresursointi ja sopimus yhteistyöstä koituvien kustannusten jakamisesta tai
- yhtenäisen asiakasrajapinnan purkaminen

Kesä 2021

Valtuustoinfo III

Kuntavaalit

Asian siirtäminen uusille valtuustoille?

Syksy 2021

Faktojen tarkistaminen:

Seutukirjasto ei toteudu v. 2022 alusta

Valtuustoinfo IV:

Forssan kaupungin palvelusopimus

Hankkeen viimeistely

” [Forssan kaupungin palvelusopimus] rationalisoi ja varmistaa nykyisen kirjastoyhteistyön. Tosin hallinnollisen yhdistymisen edut jäävät saavuttamatta. –

Selvitystyö ei kuitenkaan valunut hukkaan.

Seutukirjasto voi vielä nousta kuin feenikslintu siivilleen. Sytytystarpeet uuteen roihuun ovat kunnilla valmiina.”

Forssan Lehden pääkirjoitus 27.10.2021

Kiitos!

noora.oluikpe@tammela.fi

